

Финансиране дейността на предприятието

Същност на финансите и финансирането на предприятието. Източници на финансиране-собствени и привлечени. Краткосрочно и дългосрочно финансиране. Нетрадиционни методи на финансиране. Кредитни операции, при които се използват средствата на кредитните институции. Рискове

Същност на финансирането и финансите

Управлението на финансите и инвестиционната дейност във фирмата са най-важните икономически характеристики на дейността на едно предприятие. Без тях – дейност няма! Ето защо те не трябва да се разглеждат изолирано от стратегията, целите и задачите на предприятието.

Финансите по своята същност са система от парични отношения, които обслужват производствено-стопанската дейност на предприятието и се проявяват в различни форми на постъпления и изразходване на паричните средства.

Парите са фундаментална категория на пазарната икономика. Цялостната дейност на фирмите се измерва предимно в пари. Те изпълняват ролята на еквивалент при размяна на стоки и услуги. Парите, обаче, се трансформират във финанси при определени условия и предпоставки, продиктувани от дейността на фирмата.

Финансирането е съвкупност от дейности по осигуряването на капитали, необходими за стартирането, функционирането и развитието на предприятието, за увеличаване на неговите производствено-икономически резултати.

Финансите и финансирането на предприятието са свързани с определени парични отношения. Паричните взаимоотношения възникват между предприятието и различните стопански субекти, юридически и физически лица при:

-ЗАКУПУВАНЕ на суровини, материали, горива, енергия и др., необходими за осъществяване на производствения процес и реализацията на произведената продукция. Отношенията тук са преди всичко с други предприятия- доставчици и техните поделения.

-ПЛАЩАНИЯ към банкови организации, в т.ч. ползване на различни кредити и междуфирмени разплащания.

-УРЕЖДАНЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯТА с поделения и дъщерни фирми, ако има такива.

-ИЗПЛАЩАНЕ НА ЗАПЛАТИ, социални осигуровки, дивиденди, натрупване, резерви и др. На персонал, акционерите или судружниците във фирмата.

–ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВЕНИЯ ПРОЦЕС, в т.ч образуване на паричните фондове, резерви и други съвместно с поделенията на предприятието в зависимост от тяхната икономическа и юридическа самостоятелност и организацията на отчетността.

В заключение чрез финансирането се осигуряват необходимите източници на финансови ресурси за инвестиционната и текущата дейност на предприятието.

Източници на финансирането

Основните източници на средствата за финансиране дейността на предприятието са собствени (вътрешни) и привлечени (външни) източници.

- **СОБСТВЕНО ФИНАНСИРАНЕ (с вътрешни източници)**

- Собственото финансиране при стартиращо предприятие може да бъде от личните натрупани средства на собствениците или от вноските дялов капитал на участниците в изграждането на предприятието. В съответствие с Търговския закон величината, средствата, формите и начините на тези вноски са конкретни и зависят от възприетия правен статут на фирмата. При договорните дружества редът и начина на формиране на собствения капитал се определя с учредителния договор, докато при акционерите този проблем се решава чрез устава на дружеството.

Например един от възможните вътрешни финансови източници при стартиране дейността на предприятието на акционерното дружество е емитирането на ценни книжа под формата на акции. Те биват обикновенни, привилегировани и поименни акции. Обикновените акции дават право на притежателя им да получава част от годишната печалба във вид на дивидент, определен от общото събрание на акционерите. Привилегированите акции дават определени преференции на собствениците относно курса на изкупуване, в някои случаи това са фиксиран дивидент, ликвидационен дял и др. Поименните акции са винаги с определен и записан в регистрите на дружеството собственик.

-Собствено финансиране на действащо предприятие. Разширяването на една фирма за сметка на вътрешни източници е растеж на тази фирма в истинския смисъл, тъй като е резултат от реализирането и натрупването на доход от неговата дейност. Основните източници при този вид финансиране може да бъдат неразпределената печалба, амортизационните отчисления и паричните резерви.

НЕРАЗПРЕДЕЛЕНАТА ПЕЧАЛБА- това е частта от чистата печалба, която не се разпределя между акционерите и съдружниците под формата на дивиденти, а се реинвестира в дейността на фирмата, т.е. използва се за финансиране по преценка на менаджърите.

АМОРТИЗАЦИОННИТЕ ОТЧИСЛЕНИЯ- тяхната роля не се ограничава само във възстановяване на изхабените дългосрочни активи, а заедно с неразпределената печалба средствата от амортизационните отчисления се използват за финансирането разширяването дейността на фирмата като цяло.

Предприятията и фирмите, в съответствие с действащата законова и нормативна утерба имат право при достатъчно финансови средства и възможности да формират РЕЗЕРВНИ ПАРИЧНИ ФОНДОВЕ за финансиране развитието на фирмата, за разширяване на социалните дейности, за рискови инвестиции, иновации и др.

- **ФИНАНСИРАНЕ С ПРИВЛЕЧЕН КАПИТАЛ (с външни източници)**

Източници на този вид финансиране са средствата от чужди фирми, банки и институции. Те се използват временно и подлежат на връщане в определения срок. Привличат се за определена цел, при определена лихва в зависимост от срока на ползване. По този признак се различават два вида финансиране- краткосрочно и дългосрочно.

-КРАТКОСРОЧНО ФИНАНСИРАНЕ се осигурява от краткосрочните кредити, които осигуряват нормалното и ритмично протичане на текущата дейност на фирмата. Те се отпускат за срок до една година и допълват необходимите оборотни средства на предприятието. Тези кредити могат да бъдат търговски, по текуща сметка и други.

-Търговски кредит между две фирми, които са в делови, търговски отношения, т.е. между доставчици и клиенти. (Доставчикът доставя стоки на клиента на кредит, които той изплаща след определено време с начислените за забавеното време лихви).

-Търговски кредит, който производителят получава като аванс от купувача за производство на стоката. Купувачат кредитира в парична форма производителя, който погасява кредита със стоки.

-Текущите задължения на фирмата към персонала, държавата и предприятията са също форма на финансиране с привлечени средства- работна заплата, социални осигуровки, данъци, такси и други подобни. Тези средства подпомагат дейността на предприятието временно.

-ДЪЛГОСРОЧНО ФИНАНСИРАНЕ осигурява средствата на фирмите за ново строителство, реконструкция или разширение на производството. Най-често са:

-Банков кредит. Това е основната форма на кредитиране на фирмите в съвременни условия. Отпуска се от банките на отделните фирми юридически или физически лица. Той е в парична форма, за определени цели и срокове, при определена лихва и е осигурен от кредитополучателя.

-Облигационен кредит. Оформя се като облигации, които се предоставят от фирмата – длъжник на кредиторите. Фирмата, която емитира тези облигации е задължена след настъпване на падежа да заплати тяхната номиналната стойност плюс договорената лихва.

Нетрадиционни методи на финансиране

1 КОНТОКОРЕКТЕН КРЕДИТ

Контокоректния кредит се нарича още счетоводен, кредит по текуща сметка или обръдрафт. При него всички изпълнения и насрещни изпълнения на договарящите се страни се минават по разплащателна сметка. В края на отчетния период се вземат предвид не отделните вземания и дългове, а само салдото. Тази кредитна форма дава възможност на клиента да тегли по всяко време от разплащателната си сметка суми, превишаващи наличността по сметката в рамките на определен лимит. За ползване на кредита кредитополучателя трябва да отговаря на следните условия

- Да упражнява дейност, която предполага регулярни парични постъпления и сравнително бърза обръщаемост на оборотните средства
- Да е ползвал най- малко два кредита от банка, погасени в договорените срокове без реструктуриране на дълга
- Да е в състояние редовно и своевременно да изплаща задълженията си към доставчиците
- Да няма просрочени задължения към банки
- Искането за котокоректен кредит да не нарушава кредитния оборот по разплащателната сметка на клиента за последните шест месеца.

Кредитът се урежда между договор между банката и кредитополучателя след подробен анализ на кредитоспособността и съобразяване с посочените условия. Юридическия договор най- често е краткосрочен. Икономически той е дългосрочен и винаги отново се удължава. Разновидности на конкурентните кредити са:

- Кредити за производство или реализация на търговския оборот

- Сезонни кредити- за фирми, компенсиращи разликата между покупката на суровини и реализацията на готовата продукция
- Кредит на повишение- отпуска се, когато титулярът на текущата сметка превиши определения кредитен лимит или размера на собствените си средства, без да сключи изрично споразумение с търговската банка
- Предварителен кредит- отпуска се на строителни фирми с цел финансиране на дългосрочни инвестиции. Този кредит се погасява успоредно с инвестиционните кредити.

Обезпечаване:

- Чрез залог на недвижимо имущество
- Чрез отказ от вземания върху парични средства; сделки пи услуги и др.
- Чрез гаранции от други субекти
- Чрез залог на ценни книжа, благородни метали и др.

2 ЛОМБАРДЕН КРЕДИТ

Ломбардният кредит е краткосрочен заем, който се гарантира чрез залагане на движими вещи или ценни книжа. Този „истински ломбарден кредит” се различава от ломбардно гарантирания контокорентен кредит. Към контокорентния кредит понякога се прибавя и залагане на ценности като допълнително осигуряване.

Урежда се чрез:

ЛОМБАРД СРЕЩУ ЦЕННИ КНИЖА- понастоящем има голямо значение. Ценните книжа могат много по-лесно да се оценяват, съхраняват и евентуално продават. Най-често ценните книжа се намират още преди отпускането на кредита в хранилището на банката.

ЛОБМАРД СРЕЩУ СТОКИ- това е най-трудната ломбардна сделка. Кредитодателя трябва да:

- Провери трайността, здравината на стоката
- Да установи пазарната и цена
- Да прецени бъдещото формиране на цените

Поради това този ломбард на стоки са годни преди всичко суровини, лесно продаваеми, със стабилна стойност, като кафе, захар, жито, памук, кожи. Тези стоки се котират на стоковата борса, тяхната цена следователно лесно може да се установи, а също така лесно може да се проследи развитието на цените. При всички случаи заложените стоки трябва да се предадат на кредитния институт. Това става посредством:

–физическо предаване

–символично предаване

–да се внесат допълнително други гаранции

–кредитът да се погаси в съответния размер

Тъй като ломбардния кредит е не само по договор, но и икономически краткосрочен, той преди всичко е подходящ за краткосрочен кредит за преодоляване на временни финансови затруднения. Така например закупени стоки могат да се зложат до повторната им продажба. Отпуснатия заем служи за финансиране покупката на стока. Обратният приток на платежните средства от продажбите се използва за погасяване на заема.

3 КРЕДИТ СРЕЩУ ОТСТЪПВАНЕ И ВЗЕМАНЕЯ И ФАКТОРИНГ

Кредитополучателят отстъпва открити вземания по търговските книги и кредитната банка преди настъпването на падежа им. Кредитният институт записва на сметката на кредитополучателя еквивалента на вземаната сума, след приспадане на лихвите и таксите.

Урежда се чрез:

ЦЕСИОНЕН КРЕДИТ

-Анонимна цесия: на длъжниците на кредитополучателя не се съобщава за отстъпването на вземането. Кредитополучателя обаче се задължава да внася веднага в кредитния институт постъпилите плащания.

-Открита цесия: Кредитния институт уведомява длъжниците, че вземания се отстъпват на кредитен институт. На длъжника се съобщава, че плащанията сега трябва да се извършват непосредствено в кредитния институт.

Най- често при отпускането на кредити срещу вземания кредитната банка не поема риск от несигурни вземания. Ако не постъпи цедирано вземане, кредитополучателят трябва да цедира друго вземане или да намали кредита със съответната сума. Както при

ломбардния кредит, така и при отпускането на кредит срещу отстъпване на вземания, трябва да се прави разлика между истинското отпускане на кредит и конкурентния кредит, който често гарантира чрез цесия на вземанията.

ИПОТЕЧЕН КРЕДИТ

Ипотечния кредит носи името си от формата за обезпечаване. То става чрез залагане на недвижими имуществва. Съответно вписването на този залог в пеземления регистър се отбелязва като „ипотека“. Най-напред се оценяват терените. Тогава се определя максималната граница за отпускане на заем. Ипотеката е най-важнината форма на дългострочния кредит.

ЛИЗИНГОВО ФИНАНСИРАНЕ

Юридически не се касае за кредит а за договор за лизинг, който прилича на договор за наем. Поради това договорите за лизинг не се появяват в баланса като чужд капитал. Обикновено лизингополучателя и производителя се споразумяват първоначално за вида на инвестиционната стока. Тогава продавачът, лизингополучателят или и двамата могат да се обърнат към лизинговата фирма. Лизинговата фирма купува от продавача инвестиционната стока и я дава под дългосрочен наем на лизингополучателя. Често лизинговите фирми си набавят необходимите средства за лизинговата сделка от кредитни институции. Сключва се договор за рефинансиране.

Кредитни рискове

1 Активни кредитни рискове

-Риск от съмнителни дългови искания- риск, че кредитополучателя няма да изплати кредита

- Риск от обезценяване на парите- риск, че погасената кредитна сума вследствие на инфлацията ще има по-малка покупателна способност от отпуснатия кредит.

– Валутен риск- риск, че при кредити, отпуснати в чужда валута, курсът, между предоставянето на кредита и погасяването му може да спадне

–Риск от покачващия се размер на лихвата

2 Пасивни кредитни рискове

- Риск от провеждевременно прекратяване на кредита

- Валутен риск

- Риск от понижаване на размера на лихвата
- Риск от промяна на паричния курс